

**Нетішинський НВК
«Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів та ліцей»**

***Використання міжпредметних зв'язків
для формування ключових компетентностей
на уроках зарубіжної літератури та російської мови***

З досвіду роботи **Моцик М.А.**,
вчителя зарубіжної літератури і
російської мови

2015

«Все, що знаходиться у взаємному зв'язку,
повинно викладатися в такому ж зв'язку»

Ян Амос Коменський

Учитель, навіть найталановитіший, не може бути єдиним джерелом інформації. Як би ми не декларували нові підходи до формування взаємовідносин «учитель-учень», та на практиці, орієнтуючись на середнього учня, надаємо перевагу репродуктивній діяльності над пошуковою... А вимога часу - «навчити вчитися», «навчити жити».

Сучасному учневі не так треба розтлумачити тему, як навчити її осмислювати...

Сприяття вирішенню поставлених сьогодні перед учителем мови та літератури завдань має використання міжпредметних зв'язків для формування ключових компетентностей наших учнів.

Не зупиняючись на теоретичних засадах означеної теми, стверджую, що використання міжпредметних зв'язків на уроках зарубіжної літератури та російської мови дозволяє

- підвищити мотивацію учнів до вивчення предмету;
- краще засвоїти матеріал, підвищити якість знань;
- активізувати пізнавальну діяльність учнів на уроках;
- полегшити розуміння учнями явищ і процесів, що вивчаються;
- аналізувати, зіставляти факти з різних областей знань;
- здійснювати цілісне сприйняття навколишнього світу;
- якнайповніше розуміти освітні можливості кожного учня.

Ми, вчителі-словесники, маємо виняткові можливості для формування світогляду молоді, морального та естетичного її розвитку.

В процесі викладання зарубіжної літератури та російської мови, як іноземної, ми спроможні, і більше того, зобов'язані налаштуватись на взаємодію з історією, географією, суспільствознавством, образотворчим мистецтвом, музикою, кінематографом, інформатикою...

В настільній книзі кожного вчителя – гуманіста «Сто порад вчителю» Василь Сухомлинський зазначає: «Про міжпредметні зв'язки говорить дуже багато. Кожному вчителю потрібно шукати у своєму предметі точки зіткнення з матеріалом інших предметів. Так найбільш глибокі зв'язки - я в цьому твердо переконаний – лежать не тільки в змісті фактичного матеріалу, скільки в характері розумової праці»

Урок не презентуємо застиглою моделлю, намертво прив'язаною до плану, конспекту. У наших можливостях перетворити заняття на дослідницьку лабораторію, де завдання вирішуються у пошуково-аналітичному режимі.

Організація сумісного з учнями осмислення та співпереживання мотивів вчинків героїв творів розкриває ціннісно-сміслові моменти текстів.

Використовуючи технологію зустрічних зусиль ми, разом з учнями, опираючись і використовуючи потенціал різних предметів, перетворюємо наші уроки на «урок - вибір», «урок – сходження», «урок – щоденник душі», «урок – пошуку істини», «урок – включення у вічні біблійські цінності»

Дуже своєрідним і абсолютно природним є зв'язок двох шкільних предметів: зарубіжної літератури і російської мови (як іноземної). Він лежить у самій сутності цих двох предметів. І відбувається це тому, що мова - будівельний матеріал для літератури, тому, що література без мови просто не існує, а мова, в свою чергу, живе, збагачується, коли її вживають. Найповніший вияв можливостей мови, її буття, є саме література. Більше того, література - засіб засвоєння багатства і образності мови. Саме тому взаємозв'язок у їх викладанні – це об'єктивна необхідність. Міжпредметні зв'язки у викладанні російської мови та зарубіжної літератури виявляються у внутрішній взаємозумовленості. Уроки мови готують ґрунт для сприймання образного слова. Ми підтверджуємо ці висновки однією з ілюстрацій.

(демонструю м/м презентацію до уроку російської мови в 5 класі на тему: «Обращение»)

На цьому уроці весь дидактичний матеріал взято із байок І.А.Крилова. Показово, у психологічному плані, те, що звернення до літературного матеріалу вносить в організацію уроку живий естетичний і емоційний струмінь, створює благодатну основу для сприйняття лінгвістичних знань.

Мої 5-6 класники із задоволенням готують поетичні п'ятихвилинки, що слугують засобом формування орфоепічних навичок і виховання поетичного смаку; звертання до літератури на уроках мови розвиває і пізнавальні інтереси учнів.

Реалізація принципу міжпредметних зв'язків на уроках зарубіжної літератури суттєво підвищує ефективність формування ключових компетентностей учнів.

Навчання школяра працювати на міжпредметному рівні є одним з найефективніших способів прищепити йому інтерес до читання. Але головне навіть не у цьому. Уміння працювати на міжпредметному рівні розвиває корисні загальнонавчальні уміння і навички. Якщо міжпредметні зв'язки використовувати як цілісну систему роботи, то вихованцям нашим це допоможе при підготовці виступів, рефератів, доповідей.

Згідно з новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти передбачено реалізацію чотирьох змістових ліній: емоційно-ціннісної, культурологічної, літературознавчої, компаративної.

Реалізувати їх необхідно шляхом залучення учнів до найвищих досягнень національної та світової літератури та культури, національних і загальнолюдських цінностей, формування комунікативної та літературної компетентностей, розвитку творчих здібностей учнів, виховання в них естетичного смаку, високої читацької культури, вироблення вмінь самостійно ознайомлюватися зі зразками художнього слова, свідомо сприймати втілені в них естетичні і духовні цінності.

Міжпредметний матеріал на уроках зарубіжної літератури використовуємо у вигляді

- ілюстрацій певного літературного явища або факту, обґрунтування висновків, створення проблемних ситуацій;
- бази для повторення, виділення загальних і відмінних ознак;
- аналізу фактів для формування світоглядних висновків.

Прагнемо, щоб міжпредметні зв'язки органічно впливати зі змісту навчального матеріалу, не руйнували його структуру, логіку викладу і підкорялися досягненню певних навчально-виховних цілей.

Звичним на уроках, пов'язаних з вивченням конкретного літературного твору, є використання класичної музики як фону для сприйняття його, як засобу підсилення належного емоційного налаштування, формування адекватних висновків. *(Демонструю приклади)*

Пробуємо через реалізацію принципу міжпредметних зв'язків урізноманітнити і уроки вступного, теоретичного характеру.

Пропоную фрагмент уроку зарубіжної літератури у 6 класі на тему: «Гуманістичні цінності у фольклорних творах різних народів». Реалізація на цьому уроці зв'язків з музикою, українською літературою і фольклором, російською мовою, культурою північних народів Росії, географією в сукупності дали можливість «включити» чотири змістових лінії: емоційно-ціннісну, культурологічну, літературознавчу, компаративну *(Демонструю фрагменти відеозапису уроку)*

Саме в такий спосіб стає можливою дія прочитаного і почутого на свідомість і серце нашого учня.

Найбільш продуктивним вважаю застосування міжпредметних зв'язків з дисциплінами гуманітарного циклу – українською літературою, історією, німецькою (англійською) мовою, географією.

Ступінь залучення відомостей із різноманітних галузей знань може бути різною: від епізодичних вкраплень (довідок, маленьких повідомлень, ілюстрацій) до перегляду уривків кіно-і мультфільмів, професійних коментарів до творів живопису, скульптури, архітектури, тощо.

Розвиток самостійності, зростання впевненості учнів у своїх силах, достатній рівень оволодіння ключовими компетентностями - усе це «служить найвеличнішому з мистецтв – мистецтву жити на землі»

Література:

1. Гречушкіна Г. Статус міжпредметних зв'язків у системі сучасної освіти. – 2009, - №21/24. –с.16.-17
2. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. К., 1984, -с.44
3. Пустовойт Т. От слова к образу, - К., 1974

Додатки:

1. Мультимедійна презентація на тему «Обращение»;
2. Відеозапис уроку «Гуманістичні цінності у фольклорних творах різних народів»

